

Bakalářská práce

2008

Křečková Kateřina

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

MOBILITA MLÁDEŽE A JEJÍ MOTIVACE V RÁMCI EVROPSKÉ DOBROVOLNÉ SLUŽBY

Vedoucí Práce: PaedDr. Petr Bauman

Autor práce: Kateřina Křečková
Studijní obor: Pedagogika volného času
Ročník: 3

2007

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

17. června 2008

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé práce p. PaedDr. Baumanovi za pomoc se strukturou práce a sestavením dotazníků. Také mu děkuji za podnětné rady a připomínky ohledně vznikající práce. Dále děkuji pí. PhDr. Wagenknechtové-Svobodové z České národní agentury Mládež a pí. Peterové z exEVS asociace bez jejichž pomoci by se dotazníky k cílové skupině nedostaly. Děkuji také Mgr. Bačákové a Mgr. Laksarové za finální pravopisné korektury práce.

Obsah:

I. Úvod	5
II. Otázka mládeže dnes	7
III. Motivace jako stěžejní bod v rozhodování na účasti v Evropské dobrovolné službě	10
IV. Mezinárodní výměny mládeže.....	16
1. Erasmus Mundus.....	16
2. Leonardo	17
3. Mládež v akci	17
A) Evropská dobrovolná služba.....	19
a) Organizace Evropské dobrovolné služby	21
b) Akreditace organizací zapojených do EVS	21
c) Účastníci EVS.....	22
d) Příprava aktivity Evropské dobrovolné služby a průběh.....	24
e) Podpora dobrovolníka.....	27
f) Pas mládeže	28
V. Motivace k účasti na Evropské dobrovolné službě.....	30
VI. Závěr	35
VII. Seznam použité literatury	37
VIII. Seznam příloh	40
IX. Přílohy.....	41
1a. Charta Evropské Dobrovolné služby	42
2a. EI formulář	43
3a. Seznam partnerských zemí programu	44
4a. Žádost o grant.....	45
5a. Závěrečná zpráva	46
6a. Seznam výše kapesného v jednotlivých zemích programu.....	47
7a. Dotazník	51
X. Abstrakt	54

I. Úvod

Jako téma bakalářské práce jsem si vybrala mobilitu mladých lidí se zaměřením na program Evropské dobrovolné služby. Evropská dobrovolná služba se spolu s všeobecně známými projekty Evropské unie Erasmus a Leonardo řadí do kategorie vzdělávacích programů. Liší se však požadavky na účastníky. Zde, na rozdíl od výše jmenovaných, není podmínkou pro zařazení studium na vysoké škole. Jediným omezením je zde věková hranice 18 – 30 let. Evropská dobrovolná služba je podprogramem programu Mládež v akci, její aktivity fungují na principu neformálního a informálního vzdělávání, tudíž od účastníků nejsou požadovány předchozí vědomosti, dovednosti či konkrétní kvalifikace. Jedním z dalších důvodů výběru tohoto tématu je mé působení ve volnočasovém centru Krajinská v Českých Budějovicích, kde pracuji jako spolukoordinátor Evropské dobrovolné služby. Mám tedy možnost vidět, jak tento program funguje, což vzbudilo mou zvědavost, co vlastně mladé lidi vede k účasti na Evropské dobrovolné službě. Motivací mladých lidí na účasti v Akci číslo 2 – Evropské dobrovolné službě se chci více věnovat v druhé části této práce. Ke zjištění potřebných informací využiji dotazníkové šetření. Cílovou skupinou budou bývalí dobrovolníci či ti, kteří EDS v současné době plní v zahraničí.

Evropská dobrovolná služba je tedy službou vzdělávací, která má prostřednictvím neformálního a informálního vzdělávání přinést účastníkům nové zkušenosti a dovednosti v oblasti jejich zájmu. V tomto programu se jako u většiny dalších podporovaných Evropskou unií, jedná o výměny mládeže, které jsou spojeny především s mladou populací obyvatel členských a partnerských zemí. Je zřejmé, že skutečnost členství České republiky v Evropské unii přinesla množství možností pro mladé lidi v oblasti mobilit v rámci mezinárodních grantových programů. Ty otevírají možnosti celoživotního vzdělávání, odpovídají na potřebu adaptovat se na multikulturní prostředí, což je spojeno s důrazem na lingvistické schopnosti dnešních Evropanů. To vše přirozeně působí proti vžitě xenofobii a rasismu. Dané potřeby jsou také prioritou programu Evropské dobrovolné služby.

Cílem této práce by mělo být zmapování oblasti Evropské dobrovolné služby, jejího fungování, shromáždění informací a vytvoření dotazníku, který by zohlednil, proč se dobrovolníci dané akce účastní. Zjištění motivace by potom mohlo napomoci k tvorbě propagace tohoto programu – alespoň na úrovni Jihočeského kraje, kde o tuto akci Evropské unie zatím není vysoký zájem. Cílem by také mělo být přiblížení profilu účastníka Evropské dobrovolné služby.

Vzhledem k tomu, že program Mládež v akci, jehož součástí je Evropská dobrovolná služba, je datován na období 2007 – 2013, jsou materiály, které v práci použiji, neustále aktualizovány. Některé jsou tedy přístupné především online. Knižních publikací moc není. Jedná se spíše o jednotlivé příručky související s konkrétními podprogramy. Mezi prameny, které v práci využiji jsou také materiály ze školení ČNA Mládež pro nové vysílající a hostující organizace v rámci programu Evropské dobrovolné služby v termínu 7.11. – 10.11. 2007, kterého jsem se účastnila.

V bakalářské práci se nejprve zaměřím na otázku mládeže dnes a na to, jak se změnila věkové hranice pro vymezení této skupiny populace; jaké důsledky tyto změny přinášejí. Zde budu čerpat především z materiálů poskytovaných Evropskou komisí – průvodce programem Mládež v akci a materiálů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy – Bílá kniha Evropské komise.

Dále se zaměřím na otázku motivace z psychologického a sociologického hlediska, neboť chci zjistit důvody zapojení mladých lidí do tohoto programu. V této části práce budu čerpat především z knihy prof. PhDr. Nakonečného Úvod do psychologie a Obecná psychologie a z publikace N. Hayesové Základy sociální psychologie, kde je více pojednáno o postojích, které s motivací a následným jednáním člověka – tedy účastí či neúčastí na Evropské dobrovolné službě – souvisejí.

V další části přiblížím mezinárodní výměny mládeže, kde se zaměřím především na akci č. 2 programu Mládež v akci – Evropská dobrovolná služba. V práci chci přiblížit, čeho konkrétně se Evropská dobrovolná služba týká, jak probíhá organizace konkrétních aktivit, kdo se může zapojit a jaký přínos tento program Evropské unie pro daného účastníka má. V této části se budu opírat

především o materiály Evropské komise či České národní agentury Mládež, které souvisejí s tímto programem. Také se budu snažit zapojovat praktické zkušenosti, které jsem dosud v rámci koordinace EDS získala. Jako další zdroj informací využiji svou účast na školení pořádaném Českou národní agenturou Mládež, zaměřeného na nové hostující a vysílající organizace.

V druhé části práce se již konkrétně zaměřím na motivaci k účasti na Evropské dobrovolné službě. Zde budu vycházet z dotazníkového šetření. Dotazníky reflektující motivaci dobrovolníků budou rozeslány za spolupráce České národní agentury Mládež a exEVS asociace dobrovolníků prostřednictvím databáze kontaktů těchto organizací.

Než se však k tomuto tématu dostanu, ráda bych se pozastavila u otázky mládeže jako takové v dnešní době a také připomněla důležité momenty z vývoje sjednocené Evropy, které k mobilitě nejen mladých lidí přispěla.

II. Otázka mládeže dnes

Jak jsem již zmínila v úvodu, bude pro tuto bakalářskou práci klíčovým tématem Evropská dobrovolná služba. Tento program je součástí programu Mládež v akci. Proto se tedy nyní zastavím ještě u otázky mládeže jako takové a jakým způsobem se změnil pohled na mladé lidi vůbec.

„Mládež tvoří skupinu obyvatelstva, která prochází hlubokou přeměnou. Nástup do zaměstnání a založení rodiny posouvají do pozdějších let, často přecházejí ze zaměstnání na studium a naopak, avšak především se jejich životní cesty mnohem více liší od minulosti.“¹ Pokud nahlédneme do příruček programů Evropské unie zaměřených na mobilitu mládeže, zjistíme, že celková věková hranice, ve které se pohybuje mládež, se zcela změnila. Například v programu Mládež v akci je pro období od roku 2007 do roku 2013 do skupiny mládeže řazen každý jedinec ve věkovém rozpětí 13 až 30 let.² Tento fakt má jistě co do činění se změnou celkového způsobu života, kde stojí vzdělání na prvních místech

¹ *Bílá kniha Evropské komise : Nový podnět pro evropskou mládež*, MŠMT, str. 5

² *srov. Mládež v akci 2007 - 2013 : průvodce programem*, Evropská komise, str.19

v žebříčku hodnot. Celková příprava jedince na budoucí profesní dráhu a život jako takový se neustále posouvá, a tak není divu, že věková hranice 20 let, která dříve představovala mezník pro založení rodiny a celkové osamostatnění se, dnes již ztratila svůj význam. V tomto věku je valná většina mladých lidí stále vedena mezi studenty a pokud ne, často odjíždějí do zahraničí takzvaně na zkušenou, aby si prodloužili své mládí. Nač se vlastně v dnešní době vázat před třicítkou? Ano, myslím si, že 20. rok života minulého století se stal dosažením 30ti let ve století dvacátém prvním.

Jinými slovy; doba mládí se prodlužuje. Také život již neprobíhá přímočaře a dochází k překrývání jednotlivých životních úseků. Člověk může být současně studentem, starat se o rodinu a pracovat. Či může žít u rodičů a současně shánět zaměstnání. Dochází tedy k častějším změnám postavení na individuální úrovni. Významnou změnou ve vývoji současné mládeže je také ztráta významu kolektivních modelů a nárůst důležitosti individualismu.³

Jsou to právě mladí Evropané, kterých se nejintenzivněji dotýkají otázky ekonomických změn, demografické nerovnováhy, globalizace a kulturní plurality.⁴ Evropský rozměr umožňuje porovnat zkušenosti mezi jednotlivými zeměmi a tím přináší vyšší efektivitu a stanovení společných cílů v oblasti práce s mládeží. V Bílé knize je dokonce návrh přikládat větší význam mládeži v každodenní politice, aby tak bylo dosaženo zapojení mladých lidí do života dnešních společností.⁵

Celkový program sjednocené Evropy si klade za prioritu investice do mládeže. Tento fakt byl stanoven lisabonským zasedáním Evropské rady, který chce dosáhnout „Přeměny Evropy v nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější hospodářský prostor na světě.“ Zde se opět pohybujeme v rámci politického cíle Evropy. Smlouvy, které byly v rámci společenství uzavřeny, umožňují aktivity, které mají za cíl boj proti diskriminaci, občanství Unie, zaměstnanost, boj proti sociálnímu vyřazení ze společnosti, všeobecné a odborné vzdělání, kulturní rozvoj, zdraví, ochranu spotřebitelů, svobodu pohybu, ochranu životního

³ srov. *Bílá kniha Evropské komise : Nový podnět pro evropskou mládež*, MŠMT, str. 12

⁴ srov. tamtéž, str. 5

⁵ srov. tamtéž, str. 7

prostředí, mobilitu mladých výzkumníků, rozvojovou spolupráci a boj proti chudobě.⁶ Mnoho z těchto projektů má jako hlavní cíl podporu mobility jednotlivců a setkávání kultur, které by vedly k vědomí evropského občanství. Mezi nejznámějšími programy mobility mládeže jmenujme například program Sokrates, zaměřující se na studijní stáže na zahraniční partnerské univerzitě. Dále například program Leonardo, který je již orientován na získávání zkušeností prostřednictvím pracovní stáže v zahraničí. V neposlední řadě je do této skupiny řazen také rozsáhlý program Evropské unie Mládež v akci, kde se již jedná o takzvané neformální vzdělávání. Do této sekce spadá také program Evropské dobrovolné služby. Avšak všechny výše zmíněné programy mají společné to, že probíhají mimo zemi původu účastníka programu a mají za úkol kromě praktických zkušeností také přínos na poli jazykovém a kulturním.

Modernizace evropské veřejné činnosti má pět hlavních priorit a těmi jsou: otevřenost, participace, zodpovědnost, efektivita a návaznost.

Otevřenost označuje poskytování informací a aktivní komunikaci s mladými lidmi pro lepší pochopení fungování Evropy a jak se její politika dotýká mladých lidí jako takových.

Participace je snahou zapojit mladé lidi více do rozhodování, která se jich týkají a zapojit je do života jejich společenství.

Zodpovědnost představuje strukturovanou formu spolupráce mezi členskými státy a evropskými institucemi za účelem naplnění potřeb mladých lidí.

Efektivita počítá s plnou účastí mladých lidí, kteří by se podíleli na utváření Evropy zítřka. Návaznost jako priorita modernizace evropské veřejné činnosti se zaměřuje na vytvoření přehledu jednotlivých přístupů k mladým lidem, které přinesou výsledky.⁷

Evropa je dnes charakteristická především integrací, na kterou již bylo odkázáno a ještě o ní bude řeč v souvislosti s výměnnými programy mladých lidí pod

⁶ srov. *Bílá kniha Evropské komise : Nový podnět pro evropskou mládež*, MŠMT, str. 7

⁷ srov. *tamtéž*, str. 9 - 10

záštitou Evropské unie. S tím také přichází na světlo globalizace a její vliv na obyvatele jednotlivých zemí, kteří na ni nemají zcela jednotný názor.⁸

S podobnými myšlenkami se setkáme také v dokumentu MŠMT Národní program rozvoje vzdělávání v České republice – Bílá kniha. Zde jsou stanoveny cíle týkající se rozvoje lidské individuality, zprostředkování historicky vzniklé kultury společnosti – kde je součástí uchování a rozvoj národní, jazykové a kulturní identity, tedy ochrana kulturního dědictví. Dále je zde uveden cíl ochrany životního prostředí ve smyslu zajištění udržitelného rozvoje, posilování soudržnosti společnosti na základě rovného přístupu ke vzdělávání a výchovy k lidským právům a multikulturalitě. Důležitou je také podpora demokracie a občanské společnosti, výchova k partnerství, spolupráci a solidaritě v evropské i globalizující se společnosti, zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky a zvyšování zaměstnatelnosti – nejen doma, ale také v zahraničí.⁹ Z výše uvedeného je patrné, že priority a cíle kladené na národní či evropské úrovni spolu úzce souvisejí nebo se dokonce překrývají.

III. Motivace jako stěžejní bod v rozhodování na účasti v Evropské dobrovolné službě

Pokud zde budeme hovořit o mobilitě mladých lidí, konkrétně potom v rámci Evropské dobrovolné služby, bude nás také zajímat, co k tomu mladé lidi vede. Důvody jsou samozřejmě různé a záleží na osobnosti každého jednotlivce. Co je tedy motivuje k tomu, že se rozhodnou strávit část svého života v jiné zemi? Co je motivace z psychologického hlediska?

Motivace je pokládána za psychologický důvod jedince k určitému jednání.¹⁰ Jedná se o určitý způsob či vzorec jednání, který vysvětluje, proč se jedinec chová tak, jak se chová. Podle P. Th. Younga je motivace proces aktivace

⁸ srov. *Bílá kniha Evropské komise : Nový podnět pro evropskou mládež*, MŠMT, str. 14

⁹ srov. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice – Bílá kniha*, str. 14 - 15

¹⁰ srov. NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*, str. 195

chování, udržování aktivity a řízení vzorce aktivity. Jsou zde tedy obsaženy tři složky motivace, kterými jsou aktivace neboli energetizace, zaměření na cíl a udržování aktivity.¹¹ Pokud bych tuto formulaci převedla na příklad v rámci Evropské dobrovolné služby, energetizací by mohla být touha zdokonalit se v cizím jazyce a rozšíření si svých obzorů. Zaměření na cíl by bylo vyhledání příslušné hostující organizace a následně v rámci udržování aktivity by se jednalo o podepsání smlouvy a průběh samotné dobrovolné služby v zahraničí. Jako funkce motivace je uváděna v knize prof. PhDr. Nakonečného účelová selekce tendencí z hlediska subjektivní naléhavosti. Jedná se tedy také o prosazení jedné tendence proti jiné. Pokud bychom se vrátili k příkladu, který jsem již výše uvedla v souvislosti s Evropskou dobrovolnou službou, jednalo by se například o prosazení tendence vyjet do zahraničí a zdokonalit se tak v cizím jazyku navzdory tendenci zůstat doma se svou rodinou a přáteli.

V oblasti motivace je však důležité rozlišit vědomou a nevědomou motivaci, při které dochází k přenesení – jedinec se zaměří na náhradní objekt v důsledku utlumeného chování či potlačené tendence, která je v rozporu s osobní morálkou jedince.¹² Lidé často neznají skutečné psychologické příčiny svého jednání, stejně tak svého cítění či smýšlení. Dynamika motivace tak probíhá velmi často na základě nevědomých zdrojů a může být velmi složitá. Identifikace motivů jednání tak spadá mezi nejsložitější otázky klinické psychologie.¹³

S jednáním také souvisejí postoje. Ty mají tři základní rysy – jsou naučené, konzistentní a týkají se příznivých či nepříznivých reakcí. Postoje se podobají mentálnímu nastavení a obsahují důležitou hodnotovou složku. Ovlivňují chování a mohou být jeho indikátorem. Postoje bývají považovány za vyjádření osobních názorů jedince, avšak následné jednání jim nemusí odpovídat.¹⁴ Dalo by se říci, že motivace, postoje a následné jednání jedince utváří morálku daného člověka. Ta, podle mého soudu, koresponduje s hodnotovým systémem jedince. V Konceptu státní politiky pro oblast dětí

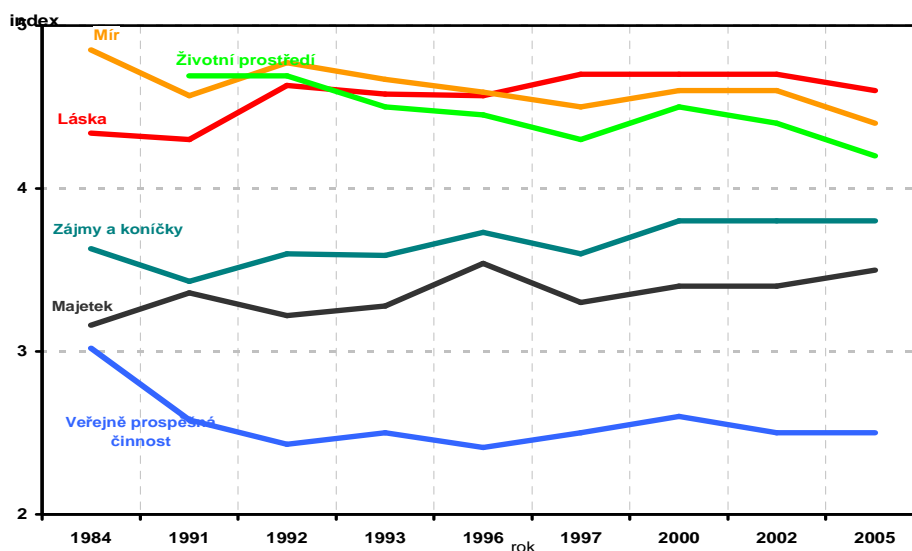
¹¹ srov. NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*, str. 195

¹² srov. tamtéž, str. 196

¹³ srov. tamtéž, str. 196

¹⁴ srov. HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*, str. 95 - 97

a mládeže na období 2007 – 2013 je uveden vývoj vybraných hodnot za období od roku 1984 až 2005. Tyto hodnoty zachycuje následující tabulka:¹⁵

Pokud bych se pokusila vyhodnotit výše uvedenou tabulku, je zřejmé, že hodnoty jako láska, mír a životní prostředí jsou v hodnotovém žebříčku v posledních letech dominantní. Oproti tomu veřejně prospěšná činnost vyznívá jako nejméně důležitá. Co z toho vyplývá v souvislosti s Evropskou dobrovolnou službou? Důležitost míru s ní významně souvisí. Program Evropské dobrovolné služby je programem s multikulturním rozměrem, zaměřený na boj proti rasismu a xenofobii. Přispívá tedy k budování sjednocené Evropy s tolerancí mírovou cestou. Avšak postavení veřejně prospěšné činnosti na samém konci hodnotové škály by s principy programu zcela nekorelovalo. Činnost EDS je totiž zaměřena na aktivitu, která je prospěšná místní komunitě, kde dobrovolná služba probíhá, současně s evropským rozměrem. Nicméně by se tím mohl vysvětlit doposud poměrně nízký zájem veřejnosti v Jihočeském kraji o tento program, kdy většinou slovo dobrovolná služba, které je v názvu použito v mladých lidech nepodporuje zájem o bližší informace k tomuto programu.

S problematikou motivace je úzce spjat pojem motiv. Je však třeba vymezit rozdíl mezi motivem a motivací. Pojem motiv je chápán jako vnitřní blížší neanalyzovatelná determinanta procesu motivace, tedy dispozice, proč

¹⁵ *Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007 - 2013, str. 2*

k danému chování dochází.¹⁶ Motiv je tedy v čase poměrně stálým a předpokládaným motivačním podnětem; předpokládanou příčinou jednání jedince.¹⁷ Motivace je potom chápána jako vnitřní psychický fenomén, je určitým procesem.¹⁸ Avšak jak motivace, tak motivy mají společné to, že se jedná o vnitřní intrapsychické děje, které nelze spojovat s vnějšími podněty, které mohou mít různé motivační důvody. Dříve se tyto protikladné tendence označovaly jako popudy a pohnutky z hlediska vnitřního či vnějšího tlaku. Jedinec tedy může být vnitřně k něčemu puzen, nebo zvnějšku k něčemu přitahován. Dnes těmto termínům odpovídají motivy a incentive (motivátory). Motivace jsou chápány ve vnitřní souvislosti, incentive jako vnější pobídky.¹⁹ Motivační stav je označován jako potřeba a je ovlivňován vnějšími pohnutkami (pobídkami), které mohou vyvolat tendence k dosažení určitých incentive.²⁰ Avšak motivace a chování netvoří jasnou rovnici, kdy by určitá motivace vyvolala automaticky konkrétní odezvu v jednání jedince. Způsob chování je určován kognitivními situačními klíči, což znamená, že očekávané chování je realizováno pouze za určitých okolností, které jsou opět kognitivní povahy. Chování [B] je tedy funkcí motivačního stavu jedince [M], subjektivní pravděpodobnosti dosažení cíle [P], hodnoty cíle [H] spolu s možnými negativními důsledky daného chování – tedy rizika potrestání [Z]. Tuto rovnici lze graficky vyjádřit následovně:

$$B = f(M, P, H, Z)^{21}$$

Uvedené faktory se mohou vzájemně ovlivňovat, nicméně pravděpodobnost průběhu chování je zvýšena, pokud „je motivační stav dostatečně intenzivní, když subjektivní odhad pravděpodobnosti dosažení cíle je dostatečně přesvědčivý, že cíle bude dosaženo, když hodnota cíle je dostatečná a když možné negativní

¹⁶ srov. NAKONEČNÝ, M. *Obecná psychologie*, str. 86

¹⁷ srov. NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*, str. 196

¹⁸ srov. NAKONEČNÝ, M. *Obecná psychologie*, str. 86

¹⁹ srov. NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*, str. 196

²⁰ srov. tamtéž, str. 197

²¹ NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*, str. 197

důsledky chování jsou nulové, nebo mizivé, snesitelné.²² Platí však, že „s rostoucí intenzitou motivačního stavu klesá nárok na hodnotu cíle a že s rostoucí intenzitou motivace se zeslabuje i zřetel na možné negativní důsledky chování.“²³

Základním pro otázku motivace je diskrepance mezi stavem daným a žádoucím. Základní formou je tedy potřeba, stav nedostatku tělesného nebo psychosociálního.²⁴ Potřeba tak vyvolává zacílené chování, které směřuje k její redukci a navození stavu uspokojení. Potřeba a uspokojení jsou doprovázeny emocemi, které jsou příjemné v případě dovršující reakce, tedy nasycení, uspokojení. Podstata motivace je tedy emocionální. S vývojem jedince jsou potřeby postupně zpředmětňovány na určité incentivy.²⁵

V souvislosti s emocionální podstatou motivace bych ráda uvedla příklad z praxe. Na začátku roku se nám na Krajinské přihlásila potencionální dobrovolnice se žádostí o pomoc s nalezením vhodné hostující organizace. Řekla bych, že byla dostatečně motivována k tomu, aby na EVS vycestovala. Po několika měsících příprav však z programu odstoupila. Zpětně jsem zjistila, že důvodem byl nový partner. Již neměla chuť odjet. Řekla bych, že nastalá situace plně ilustruje emoční ladění motivace. Emoce spojené s novým vztahem se v tomto případě ukázaly jako dominantní v porovnání s možností nových zkušeností, zdokonalení se v jazyku a nových zážitků, které danou uchazečku po několik měsíců příprav a plánování tolik motivovaly k účasti na Evropské dobrovolné službě.

Motivace je viděna jako subjektivně účelné jednání, které je řízeno předpokládáním jeho efektů, avšak tato sebeúčelnost je přisuzována také motivaci nevědomé. Nicméně účel je vždy zaměřen na konkrétní cíl, který slouží k udržování a obnově psychické rovnováhy díky dosažení žádoucího stavu, o který jedinec usiloval na základě potřeby jako výchozího motivačního stavu,

²² NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*, str. 197

²³ tamtéž, str. 197

²⁴ srov. tamtéž, str. 197

²⁵ srov. tamtéž, str. 198

což se projevuje pocitem nedostatku, vnitřní tenzí.²⁶ S oblastí účelnosti jednání souvisí koncept očekávání, který spočívá v plánech jednání a koreluje s hodnotou, kterou dané jednání přinese. Stěžejním je v této oblasti kalkulace výdajů a zisku, která je úzce spjata se subjektivním očekáváním zisku.²⁷ Očekávání v sobě zahrnuje pozitivní i negativní výsledky konkrétního instrumentálního chování. Centrální jsou zde tedy kognitivní činitele, kde představa je hlavní formou, která je akcentována pozitivní nebo negativní emocí. Každé očekávání se pak vyznačuje menší či větší mírou jistoty, že výsledku bude dosaženo.²⁸

V oblasti motivace hraje významnou roli tzv. zřetel k budoucnosti, což představuje orientaci člověka na možné následky svého činu. Jedná se tedy o proces rozhodování mezi alternativami.²⁹ V aktuálním tématu, kterým se v této práci zabývám, by tedy pomyslnými alternativami mohla být tendence vyjet do zahraničí, na druhé straně touha zůstat doma se svými přáteli a rodinou, jak jsem již uvedla výše. Z psychologického hlediska jsou pohnutky, které vycházejí z motivace, ne vždy plně vědomé, ale v zásadě odrážejí kalkulaci mezi očekávaným ziskem a možnými ztrátami. Otázkou je, zda se tato tendence uplatňuje také v praxi. Ráda bych odhalila, jaké pohnutky vedou mladé Evropany k tomu, že vyjedou na několik měsíců mimo svou zem. Jaké otázky je před cestou napadají a která z jejich očekávání se nakonec skutečně naplní, popřípadě zda se následně objeví okolnosti, které se v jejich kalkulacích před odjezdem ani neobjevily. V této souvislosti bude využito dotazníkového šetření, kde budou účastníkům Evropské dobrovolné služby zaslány dotazníky zaměřené na jejich motivaci k účasti na programu.

²⁶ srov. NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*, str. 199

²⁷ srov. tamtéž, str. 199

²⁸ srov. tamtéž, str. 200

²⁹ srov. tamtéž, str. 202

IV. Mezinárodní výměny mládeže

Po vymezení pojmu motivace z psychologického hlediska se nyní můžeme zaměřit na samotné mezinárodní výměny mládeže, které jsou pro tuto práci stěžejním bodem v oblasti rozhodování a motivace mladých lidí.

Termín mezinárodních výměn mládeže se již dostal na seznam každodenně používaných pojmů mnoha Evropanů. Spolu s Evropskou unií se otevřel nový svět, který přináší mnoho příležitostí v oblasti vzdělávání, ať již formálního v podobě programů Erasmus a Leonardo, nebo neformálního či informálního, které jsou typické pro Evropskou dobrovolnou službu. Co mají zmíněné programy společného? Jedná se o stáže mladých lidí, které jsou uskutečňovány mimo zemi jejich trvalého pobytu, přičemž všechny zajišťují finanční podporu, která je v hostitelské zemi potřebná pro zajištění základních potřeb a ubytování. Rozdíl mezi těmito programy je v tom, pro koho jsou určeny. Zatímco programy Erasmus a Leonardo jsou určeny vysokoškolským studentům, program Evropské dobrovolné služby je určen široké veřejnosti splňující pouze věková kritéria. Nyní se ve stručnosti zastavím u jednotlivých programů, které jsou financovány z grantů Evropské komise, přičemž nejvíce se zaměřím na Evropskou dobrovolnou službu v rámci programu Mládež v akci.

1. Erasmus Mundus

Program Erasmus Mundus je vzdělávací mobilitou v rámci programu Sokrates. Je určen pro vysokoškolské studenty, kteří díky němu mají možnost studovat jeden až dva semestry na zahraniční univerzitě, která uzavřela partnerství s jejich domovskou univerzitou. Program Erasmus existuje již od roku 1987 a podmínkou pro zapojení do programu je Erasmus University Charter, který na základě žádosti přiděluje Evropská komise. Erasmus program, který se zabývá mobilitou studentů a pedagogických pracovníků, je podprogramem číslo dva, kam spadá také

organizace mobilit a evropský kreditní systém, díky kterému je studium na zahraniční univerzitě uznáno také v domovské zemi.³⁰

2. Leonardo

Program Leonardo je také zastřešován programem Sokrates. Tato mobilita je již zaměřena na pracovní zkušenosti. Zde se opět jedná o studenty vysokých škol, kteří prostřednictvím programu Leonardo vyjíždějí na pracovní stáže v zahraničí. Cílem je prohloubení znalostí studentů v praktické rovině.

3. Mládež v akci

Posledním ze zmíněných programů zaštitovaných Evropskou komisí je program Mládež v akci. „Evropská komise, Evropský parlament a členské státy Evropské unie se dohodly na přijetí programu Mládež v akci, který tvoří právní rámec pro podporu neformálních vzdělávacích aktivit mladých lidí. Program je stanoven na období od roku 2007 do konce roku 2013.“³¹ Program přispívá k naplnění cílů v revidované lisabonské strategii, o které již byla zmínka výše, dále cílů paktu mládeže a rámce evropské spolupráce v oblasti mládeže. Také se podílí na plnění cílů tzv. D Komise, která je orientována na Demokracii, Dialog a Diskusi. Program Mládež v akci se zaměřuje na potřeby mladých lidí od doby jejich dospívání až po dospělost. Program navazuje na předchozí programy Mládež pro Evropu (1989 – 1999) a Mládež (2000 – 2006).³² Program Mládež v akci má několik cílů a z toho vyplývající čtyři priority. „Mezi cíle patří podpora aktivního občanství mladých lidí obecně, zejména potom občanství evropského; dalším cílem je rozvoj solidarity a podpora tolerance, která by vedla k soudržnosti Evropské unie. S tím souvisí cíl podpory vzájemného porozumění mezi mladými lidmi v různých zemích a rozvoj kvality podpůrných systémů pro mládežnické

³⁰ *Vzdělávací program EU Sokrates* [online], str. 1

³¹ *Program mládež v akci 2007 – 2013. Průvodce programem. Verze upravená ČNA Mládež platná od 1.6. 2007*, str. 8

³² srov. tamtéž, str. 8

činnosti a organizací občanské společnosti v oblasti mládeže. Následně je potom jako cíl stanovena podpora evropské spolupráce v oblasti práce s mládeží.“³³

Jako první priorita je zvládnutí evropské občanství, které by mělo mladé lidi povzbudit v aktivním utváření společné Evropy a přemýšlení o nově vznikající společnosti a jejích hodnotách. Další prioritou je aktivní účast mladých lidí. Souvisí s předchozím bodem zaměřeným na evropské občanství, tentokrát s důrazem na zapojení se mladých lidí do občanské společnosti a systému zastupitelské demokracie. Být tedy aktivní.³⁴ Významnou prioritu tvoří kulturní rozmanitost, která je zaměřena proti rasismu a xenofobii. V této souvislosti je využíváno interkulturních pracovních a vzdělávacích metod, aby bylo umožněno rovnocenné zapojení všech účastníků. S rovným zapojením také souvisí priorita programu Mládež v akci za rok 2007, a to začlenění mladých lidí s omezenými příležitostmi. Jde o snahu o rovný přístup, aby nedošlo k vyloučení určitých skupin. Evropská komise a národní agentury spolu se školicími a informačními centry SALTO vytvořili strategii, kde jsou omezené příležitosti specifikovány. Jedná se konkrétně o mladé lidi se vzdělávacím, sociálně-ekonomickým, kulturním nebo geografickým znevýhodněním a o zdravotně postižené. Kromě těchto stanov mohou být vyhlášovány roční priority, které jsou zveřejněny na stránkách Komise a národních agentur.³⁵ Rok 2008 byl stanoven Evropským rokem mezinárodního dialogu.³⁶

Stránky Evropské komise jsou k nahlédnutí na adrese:

<http://ec.europa.eu/youth>³⁷

³³ *Mládež v akci 2007 – 2013. Průvodce programem. Verze platná od 1. 1. 2007*, str. 10

³⁴ srov. *Program mládež v akci 2007 – 2013. Průvodce programem. Verze upravená ČNA Mládež platná od 1.6. 2007*, str. 10

³⁵ srov. *Program mládež v akci 2007 – 2013. Průvodce programem. Verze upravená ČNA Mládež platná od 1.6. 2007*, str. 11

³⁶ informace na <http://ec.europa.eu/youth>

³⁷ srov. *Program mládež v akci 2007 – 2013. Průvodce programem. Verze upravená ČNA Mládež platná od 1.6. 2007*, str. 120

A) Evropská dobrovolná služba

„Evropská dobrovolná služba podporuje nadnárodní dobrovolnou službu mladých lidí.“³⁸ „Poskytuje mladým lidem jedinečnou příležitost vyjádřit svůj osobní závazek prostřednictvím neplacené a plnočasové dobrovolné služby v zahraničí v rámci Evropské unie i mimo ni. Touto cestou se Evropská dobrovolná služba snaží rozvinout solidaritu, vzájemné porozumění a toleranci mezi mladými lidmi, čímž přispívá k posílení sociální pospolitosti v Evropské unii a podpoření aktivního občanství mladých lidí.“³⁹

Priority Evropské dobrovolné služby jsou tedy shodné s těmi, stanovenými obecně pro program Mládež v akci na období 2007 – 2013.

Avšak uvedené priority se nevyskytují pouze ve stanovách grantových programů Evropské unie. Podobné cíle jsou obsaženy také v obecných cílech vzdělávání a výchovy. Cíle vzdělávání jsou odvozeny z individuálních i společenských potřeb⁴⁰ a existence Evropské unie s sebou přináší také následující výchovné cíle v rámci programu pro Českou republiku. Vycházím z knihy PhDr. Malacha, CSc. *Základy pedagogiky*, kde jsou uvedeny funkce, které by měla plnit vzdělávací soustava. V souvislosti s tématem této práce vybírám následující body, které v sobě nesou myšlenku, jež je obsažena také v prioritách programu Evropské dobrovolné služby:

- „Podpora demokracie a občanské společnosti. Demokracie nezbytně potřebuje soudné, kritické a nezávisle myslící občany s vědomím vlastní důstojnosti a s respektem k právům a svobodám ostatních.

- Výchova k partnerství a spolupráci v evropské i globalizující se společnosti rozšiřuje předchozí cíl o další úroveň. Znamená usilovat o život bez konfliktů a negativních postojů ve společenství nejen druhých lidí, ale i jiných národů, jazyků a kultur, být schopen přijmout a respektovat i značné odlišnosti mezi lidmi dnešního propojeného světa bez pocitů ohrožení či vlastní nadřazenosti, a přitom si být vědom jedinečných hodnot vlastní osobnosti.

³⁸ *Program mládež v akci 2007 – 2013. Průvodce programem. Verze upravená ČNA Mládež platná od 1.6. 2007*, str. 60

³⁹ http://ec.europa.eu/youth/program/sos/index_en.html

⁴⁰ MALACH, J. *Základy pedagogiky*, str. 62

▫ Zvyšování zaměstnatelnosti, tedy schopnost nalézat zaměstnání a trvale se uplatňovat na trhu práce, a to nejen doma, ale také v zahraničí – zejména v Evropě. Vyžaduje to orientovat všeobecné i odborné vzdělávání na průběžné zvyšování flexibility a adaptability člověka, na jeho tvořivost, iniciativu, na samostatnost a odpovědnost. Znamená posílit podíl všeobecného vzdělávání, vytvářet široký základ odborného vzdělávání a uplatňovat klíčové dovednosti. Předpokládá umožnit každému vzdělávat se po celý život.⁴¹

Klíčové dovednosti jsou také zmiňovány v Memorandu o celoživotním učení. Mezi nové základní dovednosti jsou řazeny následující: „dovednosti v informační technice, v cizích jazycích, v technické kultuře, v podnikání a sociální dovednosti.“⁴² Jedná se o rozsáhlé oblasti znalostí a kompetencí, které jsou interdisciplinární.⁴³ „Například učení cizím jazykům zahrnuje získávání technických, kulturních a estetických způsobilostí pro komunikaci, výkon a porozumění. Všeobecné, odborné a sociální dovednosti se tak stále více překrývají ve svém obsahu i funkci.“⁴⁴ Klíčové dovednosti jsou zaměřeny na aktivní účast ve společnosti a ekonomice znalostí. Důležitá je také dovednost učit se obecně vzhledem k rychlému vývoji, který vyžaduje získávání nových dovedností a schopnost přizpůsobení se novým úkolům a situacím.⁴⁵

Z vybraných bodů jsou zřejmé priority orientující se na výchovu aktivních občanů, kteří nejsou lhostejní k utváření evropského společenství. Je zde poukázáno také na fakt různorodosti po stránce kulturní či národnostní. Výchovné cíle směřují k možnosti celoživotního vzdělávání, které je v souladu s principy Evropské unie – investice do lidských zdrojů. V této oblasti je viditelný přínos programu Evropské dobrovolné služby jako služby vzdělávací formou neformálního a informálního vzdělávání. Tato zkušenost účastníkům napomáhá k lepšímu uplatnění se na trhu práce – nejen v rodné zemi, ale také v rámci celé Evropy.

⁴¹ MALACH, J. *Základy pedagogiky*, str. 63

⁴² *Memorandum o celoživotním učení* [online], dostupné na WWW: <<http://www.nvf.cz/archiv/memorandum>>

⁴³ srov. tamtéž

⁴⁴ tamtéž

⁴⁵ srov. tamtéž

Evropská dobrovolná služba (EDS) nebo také European Voluntary Service (EVS) je tedy mimo jiné službou vzdělávací. Prostřednictvím neformálního vzdělávání získávají dobrovolníci nové zkušenosti a zlepšují své schopnosti, což působí na celkový rozvoj osobnosti a napomáhá jejich odbornému a profesnímu rozvoji a celkově k snazšímu zapojení se do společnosti. Tato oblast vzdělávání je zajištěna předem dohodnutými postupy a metodami, které kladou důraz na potvrzení nabytých schopností v praxi a aktivní účast dobrovolníka v programu. K tomu napomáhají také průběžná školení, jazyková a osobní podpora, které jsou dobrovolníkovi poskytovány ze strany hostitelské organizace.⁴⁶

a) Organizace Evropské dobrovolné služby

Zmínkou o hostitelské organizaci se dostáváme k samotnému průběhu Evropské dobrovolné služby a k jejím účastníkům. Základ EVS tvoří třístranná smlouva. Tedy na této aktivitě se vždy podílejí tři strany. Jedná se o samotného dobrovolníka, který prostřednictvím vysílající organizace navazuje kontakt s organizací hostující, která daného dobrovolníka na základě jeho motivace přijímá na konkrétní aktivitu v rámci Evropské dobrovolné služby. Na jedné činnosti v rámci EVS se může podílet maximálně 100 dobrovolníků.⁴⁷ „Dobrovolník vždy provádí činnost EVS v jiné zemi, než je země jeho bydliště.“⁴⁸

b) Akreditace organizací zapojených do EVS

Vysílající a hostitelské organizace jsou stanoveny na základě akreditace. To znamená, že pouze akreditované organizace se mohou do programu zapojit a žádat o grant na konkrétní aktivitu v rámci Evropské dobrovolné služby. Akreditace je organizacím přidělována národními agenturami na základě motivačního formuláře – tzv. EI formuláře, neboli Expression of Interest Form.

⁴⁶ srov. *Program mládež v akci 2007 – 2013. Průvodce programem. Verze upravená ČNA Mládež platná od 1.6. 2007*, str. 60

⁴⁷ srov. *Mládež v akci 2007 – 2013. Průvodce programem. Verze platná od 1. 1. 1007*, str. 67

⁴⁸ tamtéž, str. 71

Zde jsou konkrétně vypsány důvody, proč se chce konkrétní organizace do programu zapojit a jaké nabízí aktivity v rámci Evropské dobrovolné služby pro zájemce o ni. Stejně tak je zde stanovena zodpovědná osoba, na kterou je akreditace udělena. Akreditace se udílí na období tří let, poté může být na žádost organizace prodloužena. Pakliže je akreditace organizaci přidělena, získává organizace identifikační číslo a je zařazena do databáze hostitelských/vysílajících organizací, která je přístupná také na internetových stránkách:

→ http://ec.europa.eu/youth/evs/aod/hei_en.cfm

„Akreditace umožňuje přístup k Evropské dobrovolné službě a zajišťuje jednotný standard kvality v EVS.“⁴⁹ Jak jsem již uvedla výše, akreditace je přidělována národními agenturami. Pokud však o akreditaci žádá stát ze zemí jihovýchodní Evropy, spadá rozhodnutí o jejím přidělení centru SALTO. Pokud jsou žadateli Evropské nevládní organizace a mezinárodní vládní organizace, akreditaci udílí Výkonná agentura.⁵⁰

Vzor EI formuláře je uveden v příloze č. 2.

c) Účastníci EVS

Účastníky Evropské dobrovolné služby se mohou stát mladí lidé ve věku od 18ti do 30ti let, kteří mají trvalé bydliště v zemi programu nebo partnerské zemi. Výjimku ve věkovém omezení představují lidé s omezenými příležitostmi, pro které je věková hranice stanovena již od 16 let.⁵¹ Omezenými příležitostmi se rozumí špatné sociální zázemí či kulturní znevýhodnění, handicap či jiné zdravotní znevýhodnění, spadají sem také ekonomické, geografické či vzdělanostní omezení. Činnost v rámci Evropské dobrovolné služby je prováděna v délce od 2 do 12ti měsíců, ne však déle. Opět jsou zde stanovena odlišná kritéria

⁴⁹ *Program mládež v akci 2007 – 2013. Průvodce programem. Verze upravená ČNA Mládež platná od 1.6. 2007*, str. 63

⁵⁰ srov. tamtéž, str. 63

⁵¹ srov. tamtéž, str. 63

pro mladé lidi s omezenými příležitostmi, kteří mohou vyjet na EVS v rozmezí od 2 týdnů po 2 měsíce. V takovém případě se jedná o tzv. krátkodobou Evropskou dobrovolnou službu, která často slouží jako zkušební EVS pro jedince s omezenými příležitostmi, kteří si tak mohou vyzkoušet, zda by byli schopni vyjet také v rámci klasické – tedy dlouhodobé – Evropské dobrovolné služby. V takovém případě je přípustné, aby se účastník podílel na více než pouze jedné akci Evropské dobrovolné služby. Samozřejmě se může stát, že se i účastník klasické EVS spolupodílí na návazných aktivitách v dalším roce, pokud by celková doba nepřesáhla hranici 12 měsíců; jedná se však o výjimečné případy.

Důležitým bodem v rámci EVS je důraz na nediskriminaci. Do aktivit může být vybrán kdokoliv bez ohledu na pohlaví, rasový nebo etnický původ, víru či přesvědčení, zdravotní postižení nebo sexuální orientaci.⁵² Prioritou je také průhlednost procesu výběru mezi uchazeči o danou aktivitu v rámci EVS. Mezi dalšími podmínkami, které mají zabránit diskriminaci ve výběru dobrovolníků, je stanovení, že od dobrovolníka není vyžadována předchozí kvalifikace, určitá úroveň vzdělání, konkrétní zkušenost nebo více než jen základní znalost jazyka hostující země. Ve výjimečných případech mohou organizace požadovat kandidáty se specifickými dovednostmi v závislosti na projektu, na kterém se budou dobrovolníci podílet.⁵³ Tato kritéria souvisí s již výše uvedeným faktem, že EVS je službou vzdělávací. Dobrovolníkům je po celou dobu projektu Evropské dobrovolné služby poskytována jazyková a osobní podpora ze strany hostitelské organizace.⁵⁴ Konkrétně je potom osobní podpora zakotvena ve smlouvě osobou mentora, který se zavazuje k pravidelnému kontaktu s dobrovolníkem, aby mu pomohl zapojit se do místní komunity.

V současné době se dokonce uvažuje, že Národní agentura v České republice bude organizovat výcvikové kurzy pro mentory, aby byla podpora dobrovolníka na vyšší úrovni. V rámci programu EVS je také zajištěn anglicky mluvící psycholog pro případ, že by dobrovolníci měli větší potíže spojené například s kulturním šokem.

⁵² srov. *Mládež v akci 2007 – 2013. Průvodce programem. Verze platná od 1. 1. 1007*, str. 32

⁵³ srov. tamtéž, str. 70

⁵⁴ srov. tamtéž, str. 66

V souvislosti s účastníky Evropské dobrovolné služby, kteří se mohou do programu zapojit, bych se ráda zaměřila také na země programu. Aby bylo možné konkrétní aktivitu realizovat, je nutné, aby se na každém projektu a každé činnosti podílel alespoň jeden z členských států Evropské unie. Mezi země programu tedy patří Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovenská republika, Slovinsko, Spojené království, Španělsko a Švédsko. Jako další jsou to země sdružení volného obchodu ESVO, které jsou členy Evropského hospodářského prostoru EHP Island, Lichtenštejnsko a Norsko. Mezi země programu je řazeno také Turecko. Evropské dobrovolné služby se mohou účastnit také sousední partnerské země.⁵⁵ Konkrétní státy jsou vypsány v tabulce, která je uvedena v průvodci programem *Mládež v akci* aktualizovaného k 1.1.2008. Tato tabulka je k nahlédnutí jako příloha č. 3.

d) Příprava aktivity Evropské dobrovolné služby a průběh

Každá konkrétní aktivita Evropské dobrovolné služby začíná sepsáním třístranné smlouvy. Tedy podpisem hostitelské organizace, organizace vysílající a dobrovolníka. Tomu předchází podání žádosti o schválení zamýšleného projektu na národní agentury. Jedná se o žádost o grant. Vzor žádosti je uveden v příloze pod č. 4. Pro podání žádostí jsou platné termíny uzávěrek, do kterých musí být žádost poslána. „Žádost musí být podána právníkem osobou – obvykle danou organizací či sdružením, výjimečně jménem fyzické osoby. Žadatelem musí být nezisková organizace. Ve výjimečných případech může grant získat také organizace zisková. Žádost musí splňovat kritéria týkající se partnerských zemí a věku účastníků a konkrétní kritéria, která splňují obecné cíle programu v souvislosti s plánovanou činností.“⁵⁶ Jedná se hlavně o evropskou přidanou hodnotu, kontakt s místní komunitou a další priority stanovené pro program

⁵⁵ srov. *Mládež v akci 2007 – 2013. Průvodce programem. Verze platná od 1. 1. 2007*, str. 20, 21

⁵⁶ srov. *Program mládež v akci 2007 – 2013. Průvodce programem. Verze upravená ČNA Mládež platná od 1.6. 2007*, str. 21

Mládež v akci obecně. Tyto priority jsou vyhlášovány Evropskou komisí a jsou zveřejněny na internetových stránkách Evropské Komise.

Termíny uzávěrek jsou rozděleny podle toho, zda se jedná o projekty vybírané na národní úrovni, pro které je pět uzávěrek za rok.⁵⁷

Projekty začínající mezi	Uzávěrka pro podání žádosti
1. květnem a 30. zářím	1. únor
1. červencem a 30. listopadem	1. duben
1. zářím a 31. lednem	1. červen
1. prosincem a 30. dubnem	1. září
1. únorem a 31. červencem	1. listopad

U projektů na evropské úrovni jsou stanoveny uzávěrky tři za kalendářní rok.⁵⁸

Projekty začínající mezi	Uzávěrka pro podání žádosti
1. červencem a 30. listopadem	1. únor
1. listopadem a 30. březnem	1. červen
1. lednem a 31. červencem	1. září

Po schválení žádosti o grant je podepsána již konkrétní smlouva na konkrétní aktivitu a Národní agentura zasílá 70% grantu hostující či koordinující organizaci, která o grant zažádala. Poté začíná samotný projekt, do čehož spadá plánování konkrétní aktivity, kde již dochází k většímu kontaktu mezi dobrovolníkem a hostující organizací, případně mezi vysílající organizací jako prostředníkem daného dobrovolníka. Během tohoto mezidobí jsou vyřizována víza, pokud jsou k pobytu v hostitelské zemi nutná, a je také zajištěno pojištění dobrovolníka. Tyto formalities by v ideálním případě měla zajistit vysílající organizace. V otázce pojištění dobrovolníka byla stanovena centrální pojišťovna pro tyto mezinárodní výměny - pojišťovna AXA. Jde zde o zaregistrování dobrovolníka do internetové databáze, která je přístupna na webových stránkách.

→ www.europeanbenefits.com

⁵⁷ *Mládež v akci 2007 – 2013. Průvodce programem. Verze platná od 1. 1. 1007*, str. 22

⁵⁸ *tamtéž*, str. 22

Po zaregistrování je dobrovolníkovi zaslána kartička pojištěnce na adresu vysílající organizace. Pokud již mezitím dobrovolník zemi opustil, je úkolem vysílající organizace přeposlat ji do organizace hostující, aby se jí mohl v případě nutnosti dobrovolník prokázat. Po dobu platnosti tohoto pojištění může dobrovolník přerušit pojištění v zemi svého trvalého bydliště.

Vysílající organizace je také povinna zajistit dobrovolníkovo předodjezdové školení.

Po začátku projektu samozřejmě nastává také začátek aktivit Evropské dobrovolné služby, který nemá přesně stanovené mezidobí od počátku projektu. Nicméně je vhodné, aby zde byla určitá prodleva, aby bylo vše řádně připraveno pro přijetí dobrovolníka včetně zajištění jeho ubytování. Samotná aktivita Evropské dobrovolné služby (EDS) má dobu trvání omezenou v podmínkách, jak již bylo uvedeno výše. Tedy od 2 do 12 měsíců v případě klasické EDS. V průběhu aktivity, tedy konkrétního plnění projektu Evropské dobrovolné služby, je žádoucí, aby hostitelská organizace dobrovolníkovi umožnila realizovat jeho individuální projekt na libovolné téma. Jako příklad bych mohla uvést projekt dobrovolnice ze Slovenské republiky, která působila v Českých Budějovicích v roce 2007. Zde se jednalo o projekt „Příroda v odpadu“, kde se dobrovolnice rozhodla spolu s dalšími mladými lidmi vyklidit skládku v lese a z odpadu vytvořit sochy a jiné objekty, které byly následně prezentovány na výstavě v galerii Krajinská, která spadá pod volnočasové centrum Krajinská, kde tato dobrovolnice působila v rámci EDS.

Po dobu aktivit je také hostující organizace odpovědná za účast dobrovolníka na průběžných školeních pořádaných Národní agenturou.

Po ukončení aktivity je vymezeno období do skončení celého projektu na vyřízení následných výdajů spojených s Evropskou dobrovolnou službou. V tomto čase také probíhá vyúčtování proběhlého projektu EDS. Datum konce projektu je také datem posledních nákladů. Poté je vypracována závěrečná zpráva, která musí být zaslána na Národní agenturu maximálně do 2 měsíců od ukončení projektu. V závěrečné zprávě je zhodnocen průběh konkrétní aktivity

dobrovolníka a jsou zde doloženy výdaje hostitelské organizace. Pokud jsou veškeré náležitosti v pořádku, je organizaci vyplaceno zbylých 30% z grantu.

Závěrečná zpráva (Final report) je zařazena mezi přílohami pod č. 5.

e) Podpora dobrovolníka

V rámci priorit stanovených pro program Mládež v akci se Evropská dobrovolná služba snaží také o zapojení jedinců ze znevýhodněného prostředí. Ať již geograficky či sociálně, jak bylo uvedeno výše. Snaží se také bojovat proti xenofobii a strachu mladých Evropanů z multikulturního prostředí – mimo zemi původu účastníka.

Pro zjednodušení dobrovolníkovy pobytu v zahraničí a celkově příjemné zkušenosti z průběhu Evropské dobrovolné služby je ze strany organizací – jak vysílající, tak převážně hostující - poskytována dobrovolníkovi plná podpora v jeho zařazení se do místní komunity, kde konkrétní projekt probíhá.

Podpora je zajišťována prostřednictvím jedné zpáteční jízdenky či letenky ze země původu dobrovolníka do místa konání EDS. Dobrovolník má také plně hrazeno a předem zajištěno ubytování a stravu, je-li nutné, aby využíval městskou hromadnou dopravu v místě konání projektu, jsou mu průběžně hrazeny i tyto náklady. Pro snazší adaptaci dobrovolníka je mu zajištěn jazykový kurz. Pokud však dobrovolník již jazykem dané země dokáže plynule hovořit, či dostatečně k výkonu jeho služby, může si zvolit jiný kurz – jiného jazyka nebo zcela jiné činnosti – například výtvarný kurz.

Mimo uvedené výhody je dobrovolníkovi vypláceno také kapesné. Většinou na měsíčním základu. Výše kapesného se odvíjí od finanční nákladnosti každodenního života v konkrétní zemi, kde je Evropská dobrovolná služba realizována. Přehled jednotlivých států a výše kapesného je uveden v tabulkách, které jsou vypsány v průvodci programem Mládež v akci na období 2007 – 2014.

Seznam výše kapesného na dobrovolníka na měsíc dle jednotlivých zemí programu je uveden v příloze č. 6.

Dobrovolník je během celé doby průběhu EDS ve styku s tzv. mentorem, což je kontaktní osoba, která dobrovolníkovi napomáhá k dalšímu pronikání do místní komunity a je s dobrovolníkem v pravidelném kontaktu pro případ, že ze strany hostující organizace nejsou dodrženy všechny závazky, nebo je dobrovolník v programu nespokojen. Mentorem by neměl být stejný člověk, který je vedoucím projektu. Pokud možno by neměl být zaměstnán ani v organizaci, kde dobrovolník svou dobrovolnou službu plní, aby nedocházelo ke střetu zájmů, pokud by měl dobrovolník výhrady k vedení projektu ze strany hostící organizace. Pro zkvalitnění programu Evropské dobrovolné služby pořádá Česká národní agentura Mládež (dále ČNA Mládež) školení pro mentory, kde jsou mimo jiné seznámeni také s pojmem „kulturní šok“, který se může u dobrovolníka objevit v důsledku nezvyklého prostředí, nových zážitků a vzdálenosti od domova. Tento fenomén je charakteristický následujícími projevy: „stýskavost, znuděnost, nadměrný spánek, nedostatek energie cokoli dělat, nemoc, pláč, nenávisť k hostitelům, nechuť být s jinými lidmi, vznětlivost, přehnaná přecitlivělost, uzavřenost, pochyby proč jsem tu“.⁵⁹ Pro případ závažných komplikací či krizových situací je možné využít psychologického poradenství. Jedná se o intervenci problémů spojených s projekty Evropské dobrovolné služby dlouhodobějšího a závažnějšího charakteru. Tato služba je poskytována od 1.6. 2006 a je hrazena ČNA Mládež. Nejedná se však o terapeutické služby, ale pouze poradenské.⁶⁰ Kontakt na daného psychologa má každá z hostujících organizací v rámci České republiky.

f) Pas mládeže

Jak již bylo výše zmíněno, je Evropská dobrovolná služba službou vzdělávací. Proto je její významnou součástí tzv. Pas mládeže nebo také Youth Pass. Jedná se

⁵⁹ *Kulturní šok*. informační materiál ze školení nových hostitelských a vysílajících organizací ČNA Mládež (7.11 – 10.11. 2007)

⁶⁰ *srov. Psychologické poradenství v rámci projektu EDS*. informační materiál ze školení nových hostitelských a vysílajících organizací ČNA Mládež (7.11. – 10.11. 2007)

o „oficiální certifikát, který vypovídá o nabytých klíčových kompetencích v rámci neformálních vzdělávacích aktivit programu Mládež v akci.“⁶¹

„Za vystavení pasu mládeže je zodpovědný organizátor konkrétního projektu. Na vytvoření tištěného certifikátu se podílí organizátor spolu s dobrovolníkem. V pasu mládeže je popsán konkrétní projekt – jeho cíle, místo a termín průběhu, jména vedoucích a hlavní aktivity projektu. Jsou zde také popsány dosažené klíčové kompetence:

- komunikace v mateřském jazyce;
- komunikace v cizím jazyce;
- matematická schopnost a základní schopnosti v oblasti vědy a technologií;
- schopnost práce s digitálními technologiemi;
- schopnost učit se;
- smysl pro mezilidské a mezikulturní vztahy;
- sociální a občanské schopnosti;
- podnikatelské schopnosti;
- kulturní povědomí.“⁶²

Konkrétní pokyny k vytvoření pasu mládeže jsou dostupné na www.youthpass.eu. O možnosti vystavení Pasu mládeže je organizátor povinen účastníky informovat a pokud o něj dobrovolník zažádá, je povinen mu jej vystavit.⁶³

Myšlenkou Pasu mládeže je naplnění cíle programu Mládež v akci – tedy zvýšení zaměstnatelnosti mladých Evropanů. Měl by se stát „nástrojem zlepšujícím čitelnost kvalifikací a mobilitu pracovníků na evropském pracovním trhu.“⁶⁴

⁶¹ *Pas mládeže*. informační materiál ČNA Mládež

⁶² tamtéž

⁶³ srov. tamtéž

⁶⁴ *Europass*. informační materiál ze školení nových vysílajících a hostujících organizací ČNA Mládež (7.11. – 10.11. 2007)

V. Motivace k účasti na Evropské dobrovolné službě

Poté, co jsme si přiblížili, co to Evropská dobrovolná služba je, bych se ráda pokusila zjistit, co mladé lidi vede k účasti na tomto konkrétním programu, jak jsem stanovila v úvodu této práce.

Je samozřejmé, že motivace je velmi individuální a specifická v závislosti na účastníkovi, ale myslím si, že lidé, kteří se účastní mezinárodních výměn či jiných grantových programů – ať již v oblasti formálního či neformálního vzdělávání – mají společné znaky, které zvyšují předpoklad, že se daný jedinec do programu zapojí.

Mezi tyto ukazatele bych zařadila například zálibu v cestování. Nepředpokládám, že by se dlouhodobějšího pobytu v zahraničí účastnil člověk, který v životě neopustil svou rodnou zem. Neříkám, že tato možnost je zcela vyloučena, ale přijde mi méně pravděpodobná. Zde vycházím z přesvědčení, že mladí lidé zapojení do programu Evropské dobrovolné služby se již v minulosti účastnili jiného výměnného programu či stáže nebo mají zvýšený zájem o cestování. Stejně tak bych předpokládala, že účastníci grantových programů ovládají minimálně jeden cizí jazyk, možná hovoří dokonce více jazyky, i když znalost jazyka není podmínkou zapojení do programu EDS, neboť dobrovolníkovi je poskytnut jazykový kurz v zemi projektu. Také by se dalo předpokládat, že účastníci programu Evropské dobrovolné služby budou pocházet z podobného sociálního zázemí, s velkou pravděpodobností z rodin, kde alespoň jeden z rodičů bude mít vysokoškolské vzdělání. Domnívám se, že v současné době je ve vysokoškolském prostředí čím dál větší kontakt se zahraničím. Proto také předpokládám, že valná většina respondentů bude studenty vysoké školy nebo jejími čerstvými absolventy.

Tyto předpoklady jsem se pokusila ověřit dotazníkem, který by měl vypovědět více o profilu účastníka Evropské dobrovolné služby.

Dotazník, který byl respondentům distribuován, je uveden v příloze č. 7.

Jak jsem již uvedla, pro zjištění informací, které jsou spojeny s motivací mladých lidí na účasti na Evropské dobrovolné službě, jsem zvolila metodu dotazníku, která se mi jevila jako nejvhodnější vzhledem ke snadné dostupnosti respondentů. Někteří z dotázaných jsou například v současné době v zahraničí, kde se podílejí na EDS, tudíž by nebylo reálné uspořádat setkání dobrovolníků, kde by konkrétní informace byly sbírány formou rozhovorů.

Dalším důvodem pro zvolení metody dotazníku byla specifičnost cílové skupiny. Zjišťované informace byly zacíleny na účastníky Evropské dobrovolné služby ve věkovém rozmezí 18 – 30 let. Tedy na jednotlivce, kteří mají konkrétní představu, co EDS je, a mají osobní zkušenost s jejím průběhem. Nebylo tedy zapotřebí program v dotaznících znovu vysvětlovat. Validita dotazníků by měla být o něco vyšší díky tomu, že u dobrovolníků, kteří již na Evropskou dobrovolnou službu vyjeli, je prokázána dostatečná motivace.

Dotazníky byly účastníkům rozeslány e-mailem prostřednictvím České národní agentury Mládež a exEVS asociace dobrovolníků. Vzhledem k tomu, že databáze kontaktů na dobrovolníky není veřejně přístupná, byl toto jediný způsob, jak dané respondenty kontaktovat. Bohužel jsem v důsledku toho nemohla plně kontrolovat počet odeslaných dotazníků. Tudíž ani nemohu říci, jaká je návratnost. Celkem jsem obdržela 29 vyplněných dotazníků. Tento počet není dostatečně vysoký. Získané informace tak mají spíše informativní charakter. Nicméně by i tak mohla některá zjištění sloužit jako podnět pro hlubší analýzy vyprofilovaných jevů.

Složení respondentů v konkrétním vzorku (N=29) tvořilo 20 žen a 9 mužů. Věkové rozmezí bylo předem stanoveno směrnicemi programu EVS, nepočetnější byla věková skupina 24 – 25 let. Nejmladšímu dobrovolníkovi bylo 19 let, nejstaršímu 29. Potvrdila se také hypotéza o úrovni vzdělání. Dvacet jedna z dotázaných je studentem vysoké školy nebo má ukončeno vysokoškolské studium. Tím by se tedy potvrdil mimo jiné také předpoklad, že v současné době vzrůstá kontakt se zahraničím právě potom ve vysokoškolském prostředí.

Z dotazníků také jasně vyplývá kladný vztah k cestování. Všichni respondenti vyjeli alespoň 2x do zahraničí v posledních 5 letech. V četném počtu případů byl počet dosti vysoký v zadaném období. Nejčastěji volenými byly rekreace s rodinou/ přáteli, rodinná rekreace a poznávací pobyt. Konkrétní hodnoty jsou jasněji vidět v následující tabulce. Tyto údaje potvrzují další z původních domněnek o motivaci k účasti na programu a celkově o profilu dobrovolníka.

Tabulka č.1

	A	B	C	D	E	F	G
celkem	37	95	34	15	10	10	28
průměr	1,28	3,28	1,17	0,52	0,34	0,34	0,97

A – rodinná rekreace

B – rekreace s přáteli/ partnerem

C – poznávací pobyt

D – studijní stáž

E – letní brigáda

F – práce na delší dobu než brigáda

G - jiné

Předpoklad vyššího socioekonomického zázemí daných rodin se plně neprokázal, avšak 17 z 29 dotázaných uvedlo vyšší měsíční příjem (30 000 a více). Zbylé kategorie byly rovnoměrně rozloženy v konkrétním vzorku. Z tohoto výsledku se dá usuzovat na vyšší pravděpodobnost účasti na konkrétním programu jedince z rodiny s vyšším příjmem. Tento fakt by se dal vysvětlit jako zvýšená možnost mobility daných jedinců, kde náklady na cestování nejsou tolik tíživé jako ve skupinách s nižším příjmem. Jedná se však pouze o spekulaci. Nicméně z dotazníků je zřejmé, že v závislosti na výši příjmu rodiny a počtu členů dané domácnosti se pohybovalo množství kladných odpovědí v otázkách zaměřených na uskutečněné cesty do zahraničí v posledních 5 letech. S rostoucím příjmem rostl počet cest. Na druhé straně z důvodu zajištění finanční podpory dobrovolníka formou kapesného z grantu Evropské unie není účast dalších skupin na programu vyloučena. Z dotazníkového šetření je dokonce prokazatelná. Tento fakt tedy potvrzuje nediskriminační princip, na kterém jsou grantové programy

Evropské unie postaveny. Z dotazníků vyplývá také tendence opětovného snižování počtu výjezdů do zahraničí s nadprůměrným příjmem. Převedla jsem měsíční příjem rodiny v závislosti na počtu členů dané domácnosti, čímž jsem dosáhla výše částky, která připadá na jednotlivce v dané rodině. Tendence nárůstu a opětovného poklesu výjezdů je zachycena v následující tabulce. Opětovný pokles bych vysvětlila jako důsledek časově náročnější práce, která je více ohodnocena. Tuto domněnku však nemohu dokázat. Opět by musel být vytvořen jiný výzkum zaměřený na tuto problematiku.

Tabulka č.2

měsíční příjem na osobu	4000 - 5000	6000 - 8000	10000 - 13000	15000 - 20000	EVS kapesné
počet z dotázaných	5	6	11	4	3
počet výjezdů	36	38	100	32	21
průměrně výjezdů na osobu	7,2	6,3	9,1	8	7

I když je program Evropské dobrovolné služby ohraničen věkově, snažila jsem se dotazníky zjistit, která věková skupina bude nejvíce zastoupena. Nejčastěji byl uváděn věk v rozmezí 24 – 25 let. Což by potvrzovalo úvahu, kterou jsem uváděla v úvodu práce, a to fakt, že dochází k prodlužování mládí a lidé často v tomto důsledku odjíždějí do zahraničí takzvaně na zkušenou. Tedy především po škole pro rozšíření si svých obzorů. 24. a 25. rok je obecně doba ukončení vysokoškolského studia. Vypadá to tedy, že lidé po ukončení studií nemají zcela jasno, jakou práci by rádi dělali nebo se necítí plně kompetentní k nástupu do zaměstnání. Případně se jedná o snahu prodloužit studentská léta nebo jednoduše oddálit nástup pracovní-právního vztahu. Tyto domněnky jsou potvrzeny či vyvráceny v jednotlivých dotaznících v otázkách na důvody vyjetí na program Evropské dobrovolné služby.

Nakonec se chci zastavit u stěžejního bodu dotazníku – motivace mladých lidí k účasti na Evropské dobrovolné službě. Předpokládala jsem, že odpovědi budou podobně laděné, nicméně jsem nepočítala s tím, že by byly natolik shodné,

jak se nakonec ukázalo. Některé odpovědi byly skoro identické. Podle dotazníků se zdá, že nejvýznamnějším popudem k účasti je získání praxe a zkušeností, které souvisejí buď s oblastí zájmu daného člověka, především potom korespondující s vystudovaným či studovaným oborem. Četné byly také odpovědi, které odkazovaly na touhu strávit nějaký čas v zahraničí, poznat tak novou kulturu a cestovat. Významnou položkou byla odpověď, která spatřovala v Evropské dobrovolné službě možnost zdokonalení se v cizím jazyce nebo naučení se zcela novému. Mezi dalšími častěji volenými důvody pro účast byla snaha osamostatnit se a poznat nové lidi. Četnost odpovědí je uvedena v tabulce č.3.

Tabulka č.3

praxe v oboru/ zkušenosti	cizina/ nová kultura/ cestování	jazyk	osamostatnění se	lidé
20	15	13	5	4

Během vyhodnocování dotazníků jsem se setkala ještě s jednou skutečností, na kterou jsem výzkum nesměřovala, nicméně je poměrně charakteristická pro bývalé dobrovolníky či pro ty, co svou Evropskou dobrovolnou službu v současné době plní v zahraničí. Téměř u všech odpovědí byla patrná tendence k neformální komunikaci, byť zasláný dotazník s průvodním e-mailem byl formální povahy. Otázkou je, zda volný styl odpovědí a uvádění informací navíc spolu s povzbuzováním ohledně vznikající bakalářské práce je důsledkem dobrovolné služby nebo zda přirozeně více interaktivní jedinci mají zvýšenou tendenci účastnit se zahraničních stáží. Nebo se jedná o důsledek věkové blízkosti mezi respondenty a mnou. Je například možné předpokládat, že pokud by hodlal do zahraničí vyjet málo komunikativní dobrovolník, zřejmě by jeho působení nebylo nejšťastnějším a potýkal by se s více obtížemi ve snaze zapojit se do místní komunity dané země. Nebo by se o to ani nesnažil, čímž by nebyla zcela naplněna myšlenka Evropské dobrovolné služby. Otázkou však zůstává, zda právě nutnost komunikovat nedonutí k větší interakci než je u jedince obvyklé, což si poté přenáší do dalšího života. Možná by stálo za přezkoumáním,

zda volnost formy odpovědí respondentů pramení z konkrétního typu osobnosti nebo je důsledkem Evropské dobrovolné služby, či souvisí s již zmiňovanou věkovou blízkostí mezi tazatelem a respondenty.

VI. Závěr

Tématu Evropské dobrovolné služby, které jsem si vybrala, jsem se zhostila spíše po informativní stránce. V textu čerpám především z materiálů České národní agentury Mládež. Snažila jsem se zapojit také konkrétní příklady, se kterými jsem se v praxi setkala. Myslím si, že dané téma je poměrně obsáhlé. Snažila jsem se tedy o jeho zjednodušení. Vzhledem k aktuálnosti tématu jsem nečerpala z mnoha tištěných bibliografií, ale spíše z informačních materiálů, kde většina z nich je volně přístupna na internetu – například na stránkách Evropské komise, na které v textu odkazuji. V průběhu psaní práce jsem také čerpala z informací získaných během školení České národní agentury Mládež pro nové hostující a vysílající organizace a ze zkušeností, které jako spolukoordinátorka programu Evropské dobrovolné služby mám.

Snažila jsem se o systematické seřazení informací, které souvisejí s Evropskou dobrovolnou službou. Chtěla jsem více přiblížit, co EVS je a kdo se do tohoto programu Evropské unie může zapojit a jaký přínos má daná aktivita pro dobrovolníka. Do práce jsem zařadila také dokumenty, které jsou pro Evropskou dobrovolnou službu po formální stránce důležité. Tyto dokumenty, na které v textu odkazuji, jsou uvedeny v přílohách. Většina je v anglickém jazyce, neboť ten byl stanoven jako univerzální pro vyřizování smluv. Jinak jsou všechny dokumenty, které souvisejí s návody, jak Evropskou dobrovolnou službu organizovat, přeloženy do všech jazyků členských států Evropské unie. V případě Pasu mládeže však odkazuji pouze na internetové stránky, protože samotný formulář je z bezpečnostních důvodů k dispozici až po vyplnění identifikačních

údajů hostitelské organizace a konkrétního dobrovolníka. Předpokládám, že smyslem tohoto opatření je zabránění svévolného tištění tohoto dokumentu.

Mezi přílohami také zařazuji Chartu Evropské dobrovolné služby. Jedná se o dokument, který stručně popisuje hlavní body tohoto programu. Přejde mi tedy dostatečně důležitý pro zařazení, byť na něj v textu konkrétně neodkazuji.

Druhá část práce se skládá z dotazníkového šetření. Bohužel nevím, kolik přesně dotazníků bylo rozesláno, proto nemohu posoudit jaká je jejich návratnost. Protože je číslo těch navracených poměrně nízké (N=29), pokládám údaje, které z nich vyplývají, spíše za informativní. Dotazník se skládá ze 14 otázek, které jsou zaměřeny na četnost výjezdů respondentů do zahraničí, jejich sociokulturní zázemí a na vzdělání. Důležitými otázkami, z hlediska zjištění motivace k účasti, jsou ty zaměřené na důvody vyjet do zahraničí.

Myslím, že díky dotazníkům se mi podařilo zjistit profil účastníka Evropské dobrovolné služby a odhalit, které aspekty v rámci motivace se u něho vyskytují častěji. Podle mého názoru mají dotazníky také smysl co do podnětu dalšího zkoumání, neboť se během jejich vyhodnocování podařilo objevit i jiné skutečnosti, které by mohly s Evropskou dobrovolnou službou souviset, dotazník však na ně nebyl zaměřen. Nyní mám konkrétně na mysli skutečnost vyšší neformální komunikační tendence respondentů, o které se v textu zmiňuji.

VII. Seznam použité literatury

1. *Bílá kniha Evropské komise. Nový podnět pro evropskou mládež. Komise evropských společenství.* Praha : Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Odbor pro mládež, 2002. ISBN 80-86033-74-0.
2. *European Commission. Youth* [online]. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/youth/index_en.htm>.
3. *Evropská Komise. Průvodce programem. Mládež v akci,* Brusel : Evropská Komise, 2008. ISBN neuvedeno.
4. HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie,* Praha : Portál, 1998. ISBN 80-7178-763-9.
5. *Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007 – 2013* [online]. Praha : Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007, poslední aktualizace 12.6. 2007 [cit. 22.1. 2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.msmt.cz/mladez/koncepcni-materialy>>.
6. *Kulturní šok.* informační materiál ze školení nových hostitelských a vysílajících organizací ČNA Mládež (7.11 – 10.11. 2007)
7. MALACH, J. *Základy pedagogiky,* Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2003. ISBN 80-7042-293-9.
8. *Memorandum o celoživotním učení* [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.nvf.cz/archiv/memorandum>>.

9. *Mládež v akci 2007 – 2013. Průvodce programem. Verze platná od 1. 1. 2007*, Praha : Česká agentura mládež, 2007. ISBN neuvedeno.
10. NAKONEČNÝ, M. *Obecná psychologie. Sylabus přednášek*. České Budějovice : Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích, 2006. ISBN 80-7040-922-3.
11. NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*. Praha : Academia, 2003. ISBN 80-200-0993-0.
12. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Bílá kniha*. Kotásek J. (ed.), Praha : Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.
13. Portál Evropské Komise [online]. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/youth/index_en.htm>.
14. *Psychologické poradenství v rámci projektu EDS*. informační materiál ze školení nových hostitelských a vysílajících organizací ČNA Mládež (7.11. – 10.11. 2007)
15. *Sborník příspěvků. Výchova a volný čas. 1. mezinárodní konference o výchově a volném čase 2. – 3. červen 2005*. Kaplánek, M. (ed.), České Budějovice : Jihočeská Univerzita, Teologická fakulta, 2006. ISBN 80-7040-849-9.
16. *Vzdělávací program EU Sokrates* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/soubory/vysoke_skoly/call_eacea_34_2007.pdf>.
17. *Vzdělávací program EU Sokrates* [online]. Dostupné na WWW: <http://web.socrates.cz/dokumenty/comenius/info_brozury/Comenius_letak.pdf>.

18. *Youth In Action. Programme Guide*, Brussel : European Commision, 2008.
ISBN neuvedeno.

VIII. Seznam příloh

- 1a – Charta Evropské dobrovolné služby
- 2a – EI Formulář pro udělení akreditace organizacím
- 3a – Seznam partnerských zemí programu
- 4a – Žádost o grant
- 5a – Závěrečná zpráva projektu EDS
- 6a - Seznam výše kapesného v jednotlivých zemích
- 7a – Dotazník

IX. Přílohy

1a. Charta Evropské Dobrovolné služby

2a. El formulář

3a. Seznam partnerských zemí programu

Afghánistán	Jamajka	Paraguay
Angola	Jemen	Peru
Antigua a Barbuda	Jihoafrická republika	Pobřeží slonoviny
Argentina	Kambodža	Rovníková Guinea
Austrálie	Kamerun	Rwanda
Bahamy	Kanada	Salvador
Bangladéš	Kapverdy	Samoa
Barbados	Kazachstán	Senegal
Belize	Keňa	Seychely
Benin	Kiribati	Sierra Leone
Bolívie	Kolumbie	Spojené státy americké
Botswana	Komory	Středoafriická republika
Brazílie	Kongo (Brazzaville)	Súdán
Brunej	Kongo (Demokratická republika)	Surinam
Burkina Faso	Korejská republika	Svatá Lucie
Burundi	Kostarika	Svatý Kryštof a Nevis
Cookovy Ostrovy	Kyrgyzstán	Svatý Tomáš a Prinsův ostrov
Čad	Laos	Svatý Vincent a Grenadiny
Čína	Lesotho	Svazijsko
Dominikánská republika	Libérie	Šalomounovy ostrovy
Džibuti	Madagaskar	Tanzanie
Ekvádor	Malajsie	Thajsko
Eritreia	Malawi	Togo
Etiopie	Mali	Tonga
Fidži	Marshallovy ostrovy	Trinidad a Tobago
Filipíny	Mauretánie	Tuvalu
Gabon	Mauricius	Uganda
Gambie	Mexiko	Uruguay
Ghana	Mikronésie	Uzbekistán
Grenada	Mozambik	Vanuatu
Guatemala	Namíbie	Venezuela
Guinea	Nauru	Vietnam
Guinea - Bissau	Nepál	Východní Timor
Guyana	Nikaragua	Zambie
Haiti	Niger	Zimbabwe
Honduras	Nigérie	
Chile	Niue	
Indie	Palau	
Indonésie	Papua Nová Guinea	

4a. Žádost o grant

5a. Závěrečná zpráva

6a. Seznam výše kapesného v jednotlivých zemích programu

Programme Countries

Member States of the European Union (EU)	
Austria	110 €
Belgium	105 €
Bulgaria	65 €
Cyprus	95 €
Czech Republic	95 €
Denmark	140 €
Estonia	85 €
Finland	120 €
France	125 €
Germany	105 €
Greece	95 €
Hungary	95 €
Ireland	125 €
Italy	115 €
Latvia	80 €
Lithuania	80 €
Luxembourg	105 €
Malta	95 €
Netherlands	115 €
Poland	85 €
Portugal	95 €
Slovak Republic	95 €
Slovenia	85 €
Spain	105 €
Sweden	115 €
Romania	60 €
United Kingdom	150 €
Countries of the European Free Trade Association (EFTA) which are members of the European Economic Area (EEA)	
Iceland	145 €
Liechtenstein	130 €
Norway	145 €
Candidate country	
Turkey	85 €

Neighbouring Partner Countries	
Eastern Europe and Caucasus	
Armenia	70 €
Azerbaijan	70 €
Belarus	90 €
Georgia	80 €
Moldova	80 €
Russian Federation	90 €
Ukraine	80 €
Mediterranean Partner Countries	
Algeria	85 €
Egypt	65 €
Israel	105 €
Jordan	60 €
Lebanon	70 €
Morocco	75 €
Palestinian Authority of the West Bank and Gaza Strip	60 €
Syria	80 €
Tunisia	60 €
South East Europe	
Albania	50 €
Bosnia and Herzegovina	65 €
Croatia	60 €
Former Yugoslav Republic of Macedonia (FYROM)	50 €
Montenegro	80 €
Serbia	80 €

Other Partner Countries of the World	
Afghanistan	50 €
Angola	80 €
Antigua and Barbuda	85 €
Argentina	75 €
Australia	75 €
Bahamas	75 €
Bangladesh	50 €
Barbados	75 €
Belize	50 €
Benin	50 €
Bolivia	50 €
Botswana	50 €
Brazil	65 €
Brunei	60 €
Burkina Faso	55 €
Burundi	50 €
Cambodia	50 €
Cameroon	55 €
Canada	65 €
Cape Verde	50 €

Central African Republic	65 €
Chad	65 €
Chile	70 €
China	55 €
Colombia	50 €
Comoros	50 €
Congo (Democratic Republic of the)	80 €
Congo (Republic of the)	70 €
Cook Islands	50 €
Costa Rica	50 €
Djibouti	65 €
Dominica	75 €
Dominican Republic	60 €
East Timor	50 €
Ecuador	50 €
El Salvador	55 €
Equatorial Guinea	60 €
Eritrea	50 €
Ethiopia	50 €
Fiji	50 €
Gabon	75 €
Gambia, The	50 €
Ghana	70 €
Grenada	75 €
Guatemala	50 €
Guinea, Republic of	50 €
Guinea-Bissau	50 €
Guyana	50 €
Haiti	65 €
Honduras	50 €
India	50 €
Indonesia	50 €
Ivory Coast	60 €
Jamaica	60 €
Kazakhstan	70 €
Kenya	60 €
Kiribati	60 €
Korea, Republic of	85 €
Kyrgyzstan	75 €
Laos	50 €
Lesotho	50 €
Liberia	85 €
Madagascar	50 €
Malawi	50 €
Malaysia	50 €
Mali	60 €
Marshall Islands	50 €
Mauritania	50 €
Mauritius	60 €
Mexico	70 €
Micronesia	55 €
Mozambique	60 €
Namibia	50 €
Nauru	50 €
Nepal	50 €
Nicaragua	50 €

Niger	50 €
Nigeria	50 €
Niue	50 €
Palau	50 €
Panama	50 €
Papua New Guinea	55 €
Paraguay	50 €
Peru	75 €
Philippines	60 €
Rwanda	65 €
Saint Kitts and Nevis	85 €
Sainte-Lucia	75 €
Saint-Vincent and the Grenadines	75 €
Samoa	50 €
Sao Tome and Principe	60 €
Senegal	65 €
Seychelles	85 €
Sierra Leone	55 €
Solomon Islands	50 €
South Africa	50 €
Sudan	55 €
Suriname	55 €
Swaziland	50 €
Tanzania	50 €
Thailand	60 €
Togo	60 €
Tonga	50 €
Trinidad and Tobago	60 €
Tuvalu	50 €
Uganda	55 €
United States of America	80 €
Uruguay	55 €
Uzbekistan	75 €
Vanuatu	60 €
Venezuela	85 €
Vietnam	50 €
Yemen	60 €
Zambia	50 €
Zimbabwe	50 €

7a. Dotazník

Motivace k účasti na Evropské Dobrovolné Službě

Tento dotazník je určen k vyhodnocení pro účel bakalářské práce, která se zabývá motivací mladých lidí v oblasti cestování se zaměřením na Evropskou Dobrovolnou Službu. U každé otázky se pokuste vybrat tu, která nejlépe vystihuje váš postoj, pokud je to nezbytné, můžete zvolit více možností.

Předpokládaná doba na vyplnění dotazníku je 15 minut. Předem děkuji za jeho vyplnění.

1. Kolikrát jste byl/a v zahraničí v posledních 5ti letech?

Rodinná rekreace (s rodiči či vlastními dětmi)	
Rekreace s přáteli/partnerem	
Poznávací pobyt	
Studijní stáž	
Letní brigáda	
Práce na delší dobu než letní brigáda	
Jiné (uveďte prosím níže)	

2. Kolik je Vám let?

3. Vaše pohlaví?

- a) muž
- b) žena

4. Jaké je vaše vzdělání?

- a) v současné době studuji/ studium mám přerušeno – typ školy:
- b) studium mám již ukončeno
 - uveďte nejvyšší dosažené vzdělání:
 - uveďte profese, které jste dosud vykonával/a jako hlavní pracovní poměr:
- c) mám ukončené vzdělání a jsem nezaměstnán/a
 - uveďte prosím nejvyšší dosažené vzdělání

5. Kolik členů žije ve vaší domácnosti?

6. Jaký je průměrný měsíční příjem vaší domácnosti?

- a) méně než 15 000
- b) 15 000 – 20 000
- c) 20 000 – 30 000
- d) 30 000 a více

7. Jaké je vzdělání vašich rodičů? (zatrhněte)

	matka	otec
ZŠ		
SŠ s výučním listem		
SŠ s maturitou		
VOS / VŠ		

8. Kdo (spolu)financuje vaše náklady na cestování?

- a) sám/a
- b) rodiče
- c) granty
- d) jiné zdroje (uveďte prosím jaké)

9. Účastnili jste se někdy Evropské dobrovolné služby (EDS)?

- a) ano
- b) ne
- c) aktuálně jsem dobrovolníkem v zahraničí v rámci EDS
- d) aktuálně jsem dobrovolníkem v ČR v rámci EDS

10. Jak jste se dozvěděl/a o programu Evropské Dobrovolné Služby?

11. Co Vás vedlo k účasti na EDS?

12. Uveďte alespoň některá pro a proti, která jste před odjezdem zvažoval/a?

13. Splnil průběh Evropské dobrovolné služby vaše očekávání?

a) ano (v čem):

b) ne (v čem):

14. Účastnili jste se někdy výměnného programu v zahraničí, jiného než EVS?

a) ano (uveďte prosím jakého na jak dlouho):

b) ne

X. Abstrakt

KŘEČKOVÁ K. *Mobilita mládeže a její motivace v rámci Evropské dobrovolné služby*. České Budějovice 2008. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce PaedDr. P. Bauman.

Klíčová slova: Evropská unie, Mládež v akci, Evropská dobrovolná služba, Česká národní agentura Mládež, mládež, mezinárodní výměny mládeže, motivace.

Práce se zabývá programem Evropské unie Mládež v akci datovaného na období 2007 – 2013. Se zaměřením na Evropskou dobrovolnou službu. První část práce se týká demografických změn v populaci mládeže, motivace z psychologického hlediska a oblasti Evropské dobrovolné služby. Pro koho je tento program určen, jak se mohou účastníci zapojit a jak probíhá organizace aktivit.

V druhé části práce je pozornost zaměřena na motivaci konkrétních dobrovolníků k účasti na Evropské dobrovolné službě. Je zde použito dotazníkové šetření, které lépe mapuje pohnutky pro zapojení se do programu a blíže specifikuje profil dobrovolníka.

Abstract

Youth mobility and its motivation within European Voluntary Service.

Key words: European Union, Youth in Action, European voluntary service, Czech national youth agency, youth, international youth exchanges, motivation

Concern of the thesis is about the European Union programme Youth in action with given term 2007 – 2013. It aims to European voluntary service. First part refers to demographic changes in youth population, motivation from the psychological point of view and to the realm of European voluntary service. Who is this programme set for, how can the participants get involved and how are the activities organized.

The second part reflects the motivation in participation in European voluntary service of concrete volunteers. The questionnaire survey is used in there to better map the grounds for participation in the programme and to specify closer the volunteer's profile.